

Spis treści

	Str.
Andrzej Kardasz, Anna Szychta, <i>To już trzydzieści lat</i>	5
Andrzej Marcin Bernacki, <i>Rachunkowość rolnicza w okresie zaborów i II Rzeczypospolitej Polskiej</i>	13
Irena Bielińska, <i>Wybrane kierunki analizy efektywności zarządzania środkami trwałymi w przedsiębiorstwie</i>	35
Anna Ćwiąkała-Małys, Wioletta Nowak, <i>Realizacja zadanego tempa zmian zysku w przedsiębiorstwie o produkcji wieloasortymentowej</i>	49
Joanna Dyczkowska, <i>O wykorzystaniu metody sum standaryzowanych w diagnozowaniu kryzysu przedsiębiorstwa</i>	67
Renata Dyląg, <i>Zakres i techniki ustalania wartości godziwej według MSR/MSSF i ustawy o rachunkowości</i>	81
Justyna Fijałkowska, Małgorzata Jaruga-Baranowska, <i>Badanie wpływu zastosowania MSR/MSSF na prezentację majątku i wyników polskich spółek giełdowych</i>	97
Jacek Jaworski, <i>Założenia koncepcyjne rachunku kosztów i wyników gospodarstwa rolnego</i>	115
Przemysław Kabalski, <i>Dylematy ujmowania kosztów finansowania zewnętrznego w kontekście nowelizacji MSR 23</i>	131
Alicja Mazur, <i>Konkretyzacja filozoficznego znaczenia wartości oraz jej pomiar w rachunkowości</i>	143
Kazimierz Sawicki, <i>Doskonalenie i harmonizacja badania sprawozdań finansowych przez biegłych rewidentów</i>	155
Anna Szychta, <i>Balanced Scorecard jako zintegrowany system pomiaru wyników przedsiębiorstwa</i>	167
Adam Żwirbła, <i>Dźwignia finansowa – próba krytyki oraz syntezy poglądów (artykuł dyskusyjny)</i>	195
Z życia studenckich kół naukowych rachunkowości	
Emilia Mocio, Kamila Dowda, Justyna Kaczmarczyk, Emilia Jamrozik, Barbara Rześniowiecka, <i>Historia Koła Naukowego Rachunkowości Uniwersytetu Szczecińskiego</i>	223
Niektóre konferencje naukowe w dziedzinie rachunkowości i zarządzania finansami w 2008 r. organizowane przez szkoły wyższe w Polsce	237

Rachunkowość rolnicza w okresie zaborów i II Rzeczypospolitej Polskiej

Andrzej Marcin Bernacki

Streszczenie

Artykuł ujmuje bardzo ważne i praktycznie przydatne zagadnienia historii rolniczej ewidencji księgowej w okresie zaborów oraz II. Rzeczypospolitej Polskiej. Już wówczas zagadnienia ewidencji były na polskiej wsi na relatywnie wysokim poziomie. Dane pochodzące z księgowości gospodarstw rodzinnych były analizowane i wykorzystywane w nauce i w doradztwie już w okresie zaborów.

Rozwój ewidencji księgowej i rachunkowości oraz doradztwa w gospodarstwach rolniczych był kontynuowany w II. Rzeczypospolitej, z wykorzystaniem prac prof. E. Laura, szefa Związku Chłopów Szwajcarskich. W tym okresie na czoło działaczy chłopskich w Polsce wysuwa się mgr inż. Jan Curzytek.

Przypomnienie mało znanego dorobku historii rachunkowości rolniczej w Polsce może być bardzo przydatne w obecnej sytuacji braku ewidencji księgowej i doradztwa w gospodarstwach, głównie towarowych.

Summary

Agricultural accounting, education and counseling at the time of Poland's partitioning and II Polish Republic

The presented article shows some very important and useful in a practical way, historical aspects of accounting at the time of Poland's partitioning and II Polish Republic, and their scientific and advisory significance. Already at that time accounting for agricultural activity was on a relatively high level in Poland. Data derived from accounting was analyzed and used in education and economic counseling. During the time of annexation, a lot of attention was dedicated to organizational-agricultural counseling on family agricultural production.

The development of accounting and counseling was continued in the II Polish Republic, based on books by professor E. Laur, chief of the Swiss Peasants Association. At this time, the lead of peasant activists is taken by Jan Curzytek.

This is the reason why reminding the not so well known aspects of the history of accounting and economic-agricultural counseling can be very useful in the current situation of a lack of accounting and counseling in large agricultural farms in Poland.

Wybrane kierunki analizy efektywności zarządzania środkami trwałymi w przedsiębiorstwie

Irena Bielińska

Streszczenie

Podnoszenie wartości rynkowej firmy jest obecnie przyjmowane najczęściej jako podstawowy cel działania przedsiębiorstwa. Realizacja tak postawionego celu zapewnia zwrot oraz pomnażanie kapitału, który właściciele zainwestowali w przedsiębiorstwo. Aby to osiągnąć, należałoby się zastanowić nad efektywnością zarządzania podstawowymi czynnikami produkcji w przedsiębiorstwie, jakimi są m.in. środki trwałe. Prawidłowe wykorzystanie środków trwałych, które w wielu dziedzinach działalności gospodarczej stanowią największy udział w wartości majątku przedsiębiorstwa, umożliwia osiągnięcie odpowiedniego poziomu przychodów i zysków.

Systematyczna analiza wykorzystania środków trwałych dostarcza informacji menedżerom firmy i ułatwia podejmowanie decyzji dotyczących kierunków zmian w zarządzaniu istniejącymi zasobami i co do nowych inwestycji. Syntetycznymi wskaźnikami przydatnymi do oceny efektywności wykorzystania środków trwałych są wskaźniki produktywności i rentowności środków trwałych. W artykule przedstawiono formuły tych wskaźników.

Analizę efektywności zarządzania środkami trwałymi przeprowadzono na przykładzie trzech wiodących spółek publicznych branży mięsnej.

- Sokołowskie Zakłady Mięsne Sokołów S.A. z siedzibą w Sokołowie Podlaskim,
- Polski Koncern Mięsny Duda S.A. z siedzibą w Warszawie,
- Beef – San Zakłady Mięsne S.A. z siedzibą w Sanoku.

Okres badawczy wynosi 4 lata i obejmuje lata 2003 do 2006.

Przedstawione wyniki analizy Spółek wskazują na prawidłowy kierunek ich rozwoju i wzrost efektywności zarządzania środkami trwałymi, co w konsekwencji powinno prowadzić do wzrostu wartości rynkowej badanych spółek jako realizacji podstawowego celu działania przedsiębiorstwa. Aktualna sytuacja na rynku kapitałowym, spowodowana innymi czynnikami niż rozwój poszczególnych firm będących uczestnikami tego rynku, powoduje jednak, że nie widzimy, w ostatnich miesiącach, wzrostu cen akcji analizowanych spółek.

Z trzech badanych spółek Sokołowskie Zakłady Mięsne Sokołów S.A. charakteryzowały się najlepszymi wynikami. Spółka przez cały czas była rentowna i charakteryzowała się stabilnymi wartościami wskaźników produktywności środków trwałych. W sierpniu 2006 roku Spółka wycofała się z giełdy. Pewnie właśnie ta dobra sytuacja spowodowała chęć

właściciele firmy do pełnego przejęcia akcji i uniezależnienia się od notowań rynku kapitałowego.

Summary

Analysis of fixed assets management efficiency in public company

A higher market value is one of the most important goals for today's firms. It means higher profit for all firm's stakeholders. To achieve this goal the company has to efficiently manage its production, and in particular, to manage its fixed capital. Fixed capital is very often one of the biggest parts of company's assets. Therefore, its proper management is crucial to achieve high profit. Frequent analysis of the efficiency of the use of fixed capital helps managers in proper decision making on investment and changes in fixed assets. Among the tools used in the assessment of efficiency of fixed capital utilization its productivity and efficiency indices that are presented in this article.

We illustrate our methods on the example of the three leading Polish meat companies

- Sokołowskie Zakłady Mięsne Sokołów S.A. based in Sokołowi Podlaski,
- Polski Koncern Mięsny Duda S.A. based in Warsaw, and
- Beef – San Zakłady Mięsne S.A. based in Sanok.

Data for the analysis was collected from 2003 to 2006.

The analysis shows that all three companies use their fixed capital effectively. This should lead to a higher market value. However, given the overall stock market performance, we do not see higher stock price for our three companies. Among the three, Sokołowskie Zakłady Mięsne Sokołów S.A. had the highest stock price increase. The company was profitable for the whole time of our analysis and its fixed capital's productivity and efficiency indices had stable values. In August 2006, the company was no longer listed on the stock market. It is possible that its good performance induced the owners to take it over and make it private and thus insulated from market fluctuations.

Realizacja zadanego tempa zmian zysku w przedsiębiorstwie o produkcji wieloasortymentowej

Anna Ćwiąkała - Małys

Streszczenie

W artykule przedstawia się analizę warunków, jakie muszą zostać spełnione w przedsiębiorstwie wieloasortymentowym, aby osiągnęło ono zadane tempo zmian zysku. Rozważania przeprowadza się zakładając, że czynniki determinujące zysk, tzn.

wolumeny sprzedaży poszczególnych asortymentów, ich jednostkowe ceny i jednostkowe koszty zmienne oraz koszt stały przedsiębiorstwa, mogą zmieniać się według stałych stóp.

Tempo zmian zysku jest utożsamiane z uogólnioną dźwignią operacyjną. Przedstawia się ją jako liniową kombinację stóp zmian popytu, następnie stóp zmian jednostkowych cen oraz stóp zmian jednostkowych kosztów zmiennych poszczególnych asortymentów, przy danych stopach zmian pozostałych czynników determinujących zysk.

W artykule rozważa się szczegółowo przypadek przedsiębiorstwa produkującego dwa asortymenty.

Summary

The realization of a given profit rate of growth in a multiproduct company

The article presents the analysis of conditions which allow a multiproduct company to reach a given profit rate of growth. In the article is assumed that the determinants of the company profit: sales volume of each product and its unit price and unit variable cost as well as fixed costs of a company can single grow with constant rates.

The profit rate of growth is called the generalized operating leverage. It was formulated as a linear function of growth rates of the sales volumes of assortments. The generalized operating leverage was also formulated as a linear function of growth rates of unit prices and growth rates of unit variable costs of products.

The article contains a detailed analysis of a company which produces two products.

O wykorzystaniu metody sum standaryzowanych w diagnozowaniu kryzysu przedsiębiorstwa

Joanna Dyczkowska

Streszczenie

Sprawozdania finansowe przekazywane przez spółki giełdowe mają umożliwiać inwestorom ocenę sytuacji gospodarczej, majątkowej i finansowej spółek. Artykuł jest próbą pokazania, jak za pomocą metody sum standaryzowanych z wykorzystaniem informacji zawartych w sprawozdaniach finansowych jest możliwe zdiagnozowanie sytuacji kryzysowej w przedsiębiorstwie budowlanym. Zastosowana metoda sum standaryzowanych pozwala uszeregować spółki za pomocą miar rozwoju pod względem ich kondycji finansowej oraz wyciągnąć na tej podstawie wnioski o ich pozycji na tle konkurencji. Może więc służyć pomocą biegłym rewidentom przy wydawaniu przez nich opinii o badanym sprawozdaniu.

Summary

Diagnosing corporate crisis using the standardized sums method

Financial reports provided by publicly listed companies should be presented in the way that enables investors to assess firm's economic and financial situation. The aim of this article is to evaluate whether it is possible to diagnose crisis in a construction company with the use of information included in financial reports and the economic analysis method. This approach requires a comprehensive view. The standardized sums method allows ordering firms to be ranked according to their financial condition. The conducted research can help to draw conclusions concerning the position of a particular construction company in the competitive market.

Zakres i techniki ustalania wartości godziwej według MSR/MSSF i ustawy o rachunkowości

Renata Dyląg

Streszczenie

Problematyka wyceny według wartości godziwej nabiera w ostatnich czasach ogromnego znaczenia. Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej MSR/MSSF oraz rozwiązania wynikające z ustawy o rachunkowości wymagają lub dopuszczają w wielu przypadkach możliwość stosowania wartości godziwej jako podstawy wyceny składników sprawozdań finansowych. Celem tego artykułu jest zaprezentowanie wyników analizy rozwiązań zawartych w MSR/MSSF oraz ustawie o rachunkowości, przeprowadzonej pod kątem wskazania głównych obszarów zastosowania wyceny według wartości godziwej. Największy nacisk położono na problematykę połączeń jednostek gospodarczych, w których wycena według wartości godziwej nabiera szczególnego znaczenia. Celem opracowania jest również przeprowadzenie, na podstawie szczegółowych rozwiązań wybranych MSR/MSSF, analizy dopuszczalnych metod i technik ustalania wartości godziwej ze wskazaniem na hierarchię ich zastosowań, zapewniającą prawidłowość i rzetelność wyceny pozycji sprawozdań finansowych.

Summary

The scope and techniques of fair value estimation in IFRS and Polish Accounting Act

According to Polish Accounting Act and International Financial Reporting Standards (IFRS) fair value has been applied as a compulsory or alternative basis for the valuation of most financial statement's elements. The purpose of this paper is to present

applications for fair value, especially in accounting for business combinations, where it is most widely used. The paper analyses the allowed methods and techniques that could be used to estimate fair value for assets and liabilities and determines the order and importance of these methods and techniques which ensure proper and reliable valuation used in financial reporting.

Badanie wpływu zastosowania MSR/MSSF na prezentację majątku i wyników polskich spółek giełdowych

Justyna Fijałkowska, Małgorzata Jaruga - Baranowska

Streszczenie

Zastosowanie z początkiem 2005 roku jednego wspólnego zestawu standardów rachunkowości przez spółki giełdowe do przygotowania skonsolidowanych sprawozdań finansowych zmienia krajowe systemy rachunkowości na bardziej zorientowane na rynek kapitałowy. Obowiązek ten prowadzi do zmiany obrazu prezentowanego przez przedsiębiorstwa majątku, kapitału i wyniku finansowego.

W artykule są ukazane wyniki badań, dotyczące kwestii związanych z wprowadzeniem MSR/MSSF w polskich spółkach giełdowych i ich wpływ na opublikowane przez te spółki wielkości ze sprawozdań finansowych. W badaniu przeanalizowano empirycznie wszystkie sprawozdania skonsolidowane spółek notowanych na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych, stosujących MSR/MSSF po raz pierwszy w 2005 roku. Podjęto próbę znalezienia i zinterpretowania różnic w prezentowanych informacjach.

Summary

The impact of IAS/IFRS adoption on the presentation of the financial position and performance of Polish listed companies

Since 2005 the EU has obliged all member states to adopt the full set of IAS/IFRS for consolidated accounts of listed companies. IFRS have changed national systems of financial accounting towards more capital market oriented systems. In the face of the globalization process that we have been witnessing over recent years, the EU has decided that it is crucial to improve the competitiveness of Europe and to focus on the development of financial services and capital markets, including financial reporting and accounting.

Poland, as a member of the EU, has incorporated IAS/IFRS in national accounting regulations. This paper addresses issues concerning the implementation IAS/IFRS and its

impact on assets, equity and income. The research method used is an archival (database of the Polish stock exchange) and empirical survey. The survey has analyzed all consolidated financial statements of companies listed on the Warsaw Stock Exchange, which started to apply IAS/IFRS in 2005. The findings of the research as well as interpretations and conclusions are presented in this paper.

Założenia koncepcyjne rachunku kosztów i wyników gospodarstwa rolnego

Jacek Jaworski

Streszczenie

Jednym z celów artykułu jest prezentacja aktualnych rozwiązań rachunkowych funkcjonujących w dużych gospodarstwach rolnych. Opierają się one na dwóch odrębnych systemach. Pierwszy z nich wynika z przepisów ustawy o rachunkowości. Drugi, związany z wypełnieniem luki informacyjnej w strumieniu danych zarządczych, jest oparty na rachunkowości pojedynczego zapisu, wypracowanej i stosowanej tylko w sektorze gospodarstwach rolnych.

Konieczność prowadzenia dwóch systemów rachunkowych utrudnia poważnie pracę księgowych, a także jest źródłem dwóch zupełnie innych strumieni informacji, często ze sobą nieskorelowanych. Wydaje się zatem konieczne wypracowanie jednolitych zasad rachunkowych opartych na sprawdzonych rozwiązaniach obu zaprezentowanych systemów.

Główny cel artykułu jest realizowany poprzez prezentację założeń koncepcyjnych jednolitego systemu rachunkowości gospodarstwa rolniczego oraz propozycji szczegółowych rozwiązań w zakresie rachunku kosztów produkcji rolnej.

Summary

The conceptual framework of accounting for cost and income in the agriculture sector

One of the article's objectives is presentation of accounting solutions used currently in the agricultural sector. They are based on two different systems. The first one is based on Polish accounting law. The second one fills an information gap in management data. It is based on the single entry system and is only used in accounting for agricultural activity.

Necessity of leading two accounting systems is serious encumbrance in accountant's job and the reason of arising two, often unrelated, information flows. It seems, that the composition of seamless accounting rules is necessary.

The main aim of the article is presentation of the conception of a single accounting system for the cost and income in the agricultural sector and detailed solution concerning cost accounting in agricultural production. The solutions are based on both presented systems and are designed to create one integrated system of rules.

Dylematy ujmowania kosztów finansowania zewnętrznego w kontekście nowelizacji MSR 23

Przemysław Kabalski

Streszczenie

W roku 2007 Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości zmieniła MSR 23 dotyczący ujęcia kosztów finansowania zewnętrznego. Zmiana polega na wyeliminowaniu opcji odnoszenia tych kosztów bezpośrednio do rachunku zysków i strat. Powstaje więc wymóg kapitalizowania kosztów finansowania zewnętrznego w stopniu, w jakim będą one związane z nabyciem lub wytworzeniem aktywów dostosowywanych. Artykuł jest próbą oceny rozwiązania przyjętego przez RMSR (przede wszystkim z teoretycznego, ale także z praktycznego punktu widzenia).

Summary

Accounting for borrowing costs in the light of amended

In 2007 International Accounting Standards Board amended IAS 23 dealing with borrowing costs. The change consists in removing the option of immediate recognition of those costs as an expense. As a consequence it will be required to capitalise the borrowing costs to the extent they are attributable to the acquisition or production of a qualifying asset. This article tries to criticise the treatment adopted by IASB (mainly from theoretical but also from practical point of view).

**Konkretyzacja filozoficznego znaczenia wartości oraz jej po-
miar w rachunkowości**
Alicja Mazur

Streszczenie

Pojęcie wartości jest pojęciem abstrakcyjnym i wieloznacznym, funkcjonującym we wszystkich dziedzinach życia. Poszukiwanie ogólnych znaczeń i sposobów istnienia wartości odbywa się na gruncie aksjologii, która wyróżnia wiele rodzajów wartości. Uszczegółowienie badań aksjologów następuje w obrębie poszczególnych dyscyplin naukowych posługujących się kategorią wartości. W ekonomii funkcję badania wartości przejęła rachunkowość.

W niniejszym artykule scharakteryzowano kategorię wartości w rachunkowości oraz zdefiniowano pojęcie wartości w rachunkowości, biorąc za podstawę jej filozoficzne pochodzenie. W charakterystyce wartości w rachunkowości szczególną uwagę skupiono na procesie pomiaru wartości i jego uwarunkowaniach.

Summary

The philosophical concept of value and its measurement in accounting

The notion of value have an ambiguous and discrete character and is used in all areas of life. Axiology is the discipline which analyses general meanings and ways of existence of all kinds of values. More specific researches on value are continued within particular scientific disciplines using the category of value. Within economic disciplines value is the special prerogative of accounting. This article highlight the concept of value in accounting and provides its definition which is based on its philosophical origin. Special attention was paid to the process of value measurement and its conditionings.

Doskonalenie i harmonizacja badania sprawozdań finansowych przez biegłych rewidentów

Kazimierz Sawicki

Streszczenie

W artykule wskazano na konieczność doskonalenia audytingu w kierunku dostosowania go do wymogów badania sprawozdań finansowych w globalnej gospodarce. Przedstawiono działania podejmowane w celu harmonizacji audytingu w państwach Unii Europejskiej oraz niektóre problemy implementacji Dyrektywy 2006/43/WE w Polsce.

Summary

Improvement and harmonization of financial statements auditing

The paper points out the necessity of audit improvement in order to adjust it to the requirements of the financial statement examination in the global economy. It also presents actions taken in order to harmonize audit in the European Union countries and highlights the selected problems in the implementation of the Directive 2006/43/EC in Poland.

Balanced Scorecard jako zintegrowany system pomiaru wyników przedsiębiorstwa

Anna Szychta

Streszczenie

Artykuł przedstawia cechy zintegrowanych systemów pomiaru wyników przedsiębiorstw, zwraca uwagę na powiązania elementów strukturalnych zbilansowanej karty (BSC) wyników oraz określa możliwe kierunki integracji BSC z rachunkiem kosztów działań i metodami zarządzania w warunkach zastosowania tego rachunku.

Autorka podziela poglądy, że nie występuje jeden sposób pomiaru wyników lub zestaw mierników, które mogłyby być zastosowane przez większość przedsiębiorstw w zróżnicowanym otoczeniu społeczno-gospodarczym oraz uważa, że koncepcja BSC wyznacza ramy koncektualne najbardziej przydatne przy tworzeniu indywidualnych systemów pomiaru wyników – typu kart dokonań. Systemy umożliwiają pomiar wyników współczesnych przedsiębiorstw w ujęciu wieloaspektowym, przy zastosowaniu kilku kryteriów oceny osiągniętych przez przedsiębiorstwa rezultatów działalności.

Summary

Balanced Scorecard as the integrated performance measurement system

The paper reviews the characteristics of integrated performance measurement systems, discusses the relationship between the structural elements of the Balanced Scorecard (BSC), and identifies potential directions of BSC integration with activity based costing and related management methods.

The author is of the opinion that there is no single universal system of performance measurement or a set of measures that could be usefully adopted by most of the companies in today's complex socio-economic environment. She also argues that the BSC concept offers a conceptual framework that is most useful in developing individual balanced-scorecard type systems of performance measurement. Such systems make possible the

comprehensive, multi-aspect performance measurement using multiple criteria for evaluating the results of companies' activity.

Dźwignia finansowa – próba krytyki oraz syntezy poglądów (artykuł dyskusyjny)

Adam Żwirbla

Streszczenie

Artykuł jest próbą przedstawienia w nowym świetle zjawiska dźwigni finansowej. Autor cytuje poglądy różnych ekonomistów oraz opisuje istotę dźwigni finansowej na podstawie tzw. „atrybutów” dźwigni, a także prezentuje krytyczne spojrzenie na inne propozycje metodologiczne.

Z kolei autor proponuje nowe spojrzenie na zjawisko dźwigni finansowej, które wyraża hipoteza o warunkach koniecznym i dostatecznym istnienia dźwigni finansowej.

Summary

Financial leverage – attempt at critique and synthesis of view

The article is an attempt to present the financial leverage phenomena in the new light. The author reviews opinions of various economists and explains the „essence” of financial leverage on the strength of the so-called „leverage attribute” and also takes a critical view of other methodological suggestions.

Then the author propose the new methodological treatment of financial leverage that is based on the hypothesis of the necessary and satisfactory conditions of financial leverage.

Historia Koła Naukowego Rachunkowości Uniwersytetu Szczecińskiego

Emilia Mocio, Kamila Dowda, Justyna Kaczmarczyk,

Emilia Jamrozik, Barbara Rześniowiecka

Streszczenie

W niniejszym artykule została opisana historia Koła Naukowego Rachunkowości Uniwersytetu Szczecińskiego od momentu jego powstania w 1965 roku do chwili obecnej.

Summary

History of the Scientific Circle of Accounting at the University of Szczecin

The paper presents the history of the Scientific Circle of Accounting, starting from the moment it was established in 1965 to the present time.